

SOLIDÀRIA

BUTLETÍ DE COOPERACIÓ, SOLIDARITAT I PAU

40
MAIG
2023

CONTES QUE TRANSFORMEN

AJUNTAMENT
SANT BOI
DE LLOBREGAT

SANT BOI
PURA INSPIRACIÓ

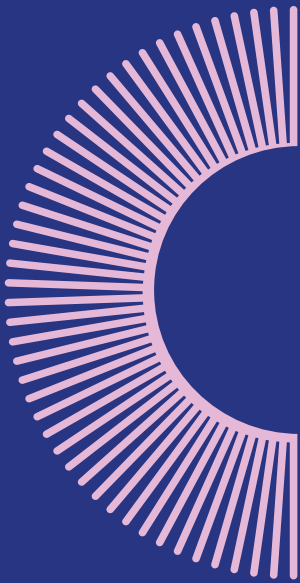

SANT BOI
COMPROMESA

Diputació
Barcelona

SOLIDÀRIA - NÚMERO 40

3/ PRESENTACIÓ

ALBA MARTÍNEZ VÉLEZ, REGIDORA DE COOPERACIÓ,
SOLIDARITAT I PAU

4/ NOTÍCIES

6/ MÉS A FONTS
CONTES QUE TRANSFORMEN

8/ VEUS I INTERDEPENDÈNCIES (I)

ENTREVISTA A ANDREA VIDES, TÈCNICA DE LA CAMPANYA
D'ENERGIA I INDÚSTRIES EXTRACTIVES D'ENGINYERIA SENSE
FRONTERES

11/ VEUS I INTERDEPENDÈNCIES (II)

ENTREVISTA A JOSEP ROS, MEMBRE DE VIVIM DEL CUENTU

14/ ACCIONS PEL CANVI

ENTREVISTA A DAMIÀ CARO, MEMBRE DE COMSOC

16/ INFORMACIÓ I RECURSOS

Edita: Ajuntament de Sant Boi de Llobregat
Cooperació, Solidaritat i Pau

Redacció i correcció: Clara Sopeña,
Marina Aguilar i Andreu Heredero

Impressió: Impremta Pagès

93 635 12 00

www.barrejant.cat

sensibilitzaciocooperacio@santboi.cat

Alba Martínez Vélez

Regidora de Cooperació, Solidaritat i Pau

L'escriptora Montserrat Roig va dir que "la cultura és l'opció política més revolucionària a llarg termini", i és que les arts i les lletres, com a part important d'aquesta cultura, fan de nosaltres éssers humans i ens ajuden a prendre consciència de qui som individualment, però especialment com a societat. La cultura i, en concret, la lectura, genera vincles entre les persones, ens ajuda a entendre millor la realitat que ens envolta i a conèixer tota la seva diversitat; en definitiva, fa més crítiques i, per tant, més sàvies les persones.

Des de les polítiques de Cooperació, Solidaritat i Pau de Sant Boi sempre hem intentat vincular les activitats d'Educació per la Solidaritat amb les activitats de ciutat que es fan al llarg de l'any. Aquest Sant Jordi, ho vam fer vinculant la "Maleta de Contes pels Drets Humans" a aquesta diada dedicada a la lectura. Compartim la preocupació dels i les professionals de l'educació pel foment de l'hàbit de la lectura i la millora de la competència lectora, i és per això que hem impulsat la Maleta de contes pels Drets Humans, amb la col·laboració de les Biblioteques de la nostra ciutat. Amb aquest recurs, que s'oferirà a l'alumnat d'educació Infantil i Primària, volem posar a la disposició dels centres educatius un conjunt de títols que ajuden a visibilitzar les desigualtats i també a reflexionar-hi. La convivència, la solidaritat, el diàleg, els drets humans, la construcció de pau, la diversitat o el dret d'asil són alguns dels temes que trobareu entre les pàgines d'aquests contes, que pretenen ser un vehicle per afavorir el diàleg a l'aula i la cerca de solucions conjuntes.

Desitgem que gaudiu d'aquesta Solidària dedicada als llibres, i la lectura, com a eina de transformació social, generació de pensament i transmissió de valors. I esperem que les recomanacions que us fem ajudin les famílies i els docents en la seva tasca d'acompanyament en el creixement de persones amb capacitat crítica i participativa.

Bona lectura!

10 ANYS DE L'INICI DE CIUTATS DEFENSORES DELS DRETS HUMANS

Uns dies abans de Sant Jordi Castelldefels inaugurava la gira de primavera de la 13a edició de Ciutats Defensores dels Drets Humans, un projecte municipalista gestionat des del [Fons Català de Cooperació al Desenvolupament](#) i la [Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat](#). Deu anys després que des de Sant Boi es donés el primer impuls per crear el projecte en col·laboració amb altres municipis i institucions, seguim treballant per defensar i acompanyar la tasca de les persones defensores dels drets humans. Deu anys plens d'aprenentatges i de coneixements compartits que ens han acostat els testimonis de lluita dels defensors i defensores d'arreu del món.

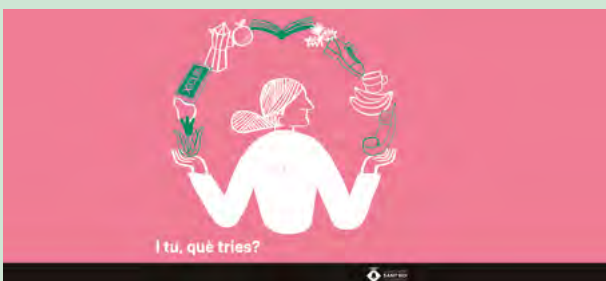

En aquesta edició, fins el 28 d'abril, les persones defensores dels drets humans han visitat diversos municipis catalans per donar a conèixer la seva tasca a través de conferències obertes a la ciutadania, xerrades amb alumnes, trobades amb mitjans i reunions institucionals. En particular, durant la seva visita als territoris catalans han reflexionat sobre varies temàtiques, des dels drets de les dones, fins a la lluita per a la defensa del territori indígena, la llibertat d'expressió o els drets de les persones refugiades.

Les persones defensores de l'edició de primavera han estat:

- Laila Ajjawi, grafitera palestina nascuda i crescuda en un camp de refugiats palestins
- Thiat, raper senegalès i membre fundador del col·lectiu *Y'en a Marre*
- Melibea Obono, escriptora equatoguineana i investigadora especialitzada en temes de gènere i dones a l'Àfrica
- Wendy Quintero, periodista nicaragüenca exiliada a Costa Rica
- Justino Piaguage, president de la Nacionalitat Siekopai a la regió amazònica d'Equador i representant de la Unió d'Afectats per Chevron-Texac.

SANT BOI CELEBRA UNA NOVA EDICIÓ DE LA FESTA DEL COMERÇ JUST I LA BANCA ÈTICA

La plaça de la República de Sant Boi va acollir el passat dissabte 6 de maig una nova edició de la festa del Comerç Just i la Banca Ètica. Sota el lema *I tu, què tries? Jo trio Comerç Just*, la ciutat s'ha unit un any més a la crida de [La Coordi \(Coordinadora pel Comerç Just i les Finances Ètiques\)](#) per reivindicar un consum conscient que inclogui el comerç just, les finances ètiques i l'economia solidària.

Com a elements destacats d'una programació força variada, vam comptar amb la Fira d'entitats de Cooperació, Solidaritat i Pau, on també hi havia un espai amb productes de Comerç Just de 10 a 14h; es podia visitar l'exposició *I tu, què tries? Jo Trio Comerç Just*, situada a la mateixa plaça. Els nens i nenes van gaudir d'una estona de lectura amb la caravana de contes de CUENTROPÍA i amb el contacontes organitzat per La Tecnòloga, en el mateix espai de la festa.

A més, una novetat d'aquesta edició és que, aquell mateix dia a les 19h, Can Massallera va acollir la proposta teatral *Pachamama 3.0 SPAM*, una obra de teatre provocativa i reflexiva sobre la defensa dels drets humans i mediambientals, produïda especialment per l'Aula Oberta de Teatre Social, la Companyia Inestables i Teatre del Buit.

JA ESTÀ EN MARXA EL PROJECTE EDUCATIU I LA PROPOSTA ARTÍSTICA DE COMMEMORACIÓ DEL DIA MUNDIAL DE LES PERSONES REFUGIADES

Per setè any consecutiu, centenars de nens i nenes participaran a la commemoració d'aquest dia amb l'objectiu de reivindicar el dret d'asil i unes polítiques d'acollida dignes. Concretament, el dia 8 de juny s'agruparan a la Plaça de l'Ajuntament 800 alumnes de cinquè i sisè primària de disset escoles de la ciutat. Allà participaran en la creació d'una proposta artística que enguany s'ha centrat en la memòria de les 11.522 víctimes mortals que han perdut la vida en els últims 5 anys intentant arribar a l'Estat Espanyol, segons dades de l'entitat [Caminando Fronteras](#).

Prèviament, els nens i nenes faran un taller a l'aula, a càrrec de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat, on coneixeran el testimoni de les persones refugiades a la nostra ciutat i reflexionaran al voltant del dret d'asil i l'acollida.

L'organització de l'activitat compta amb el suport del [Centre d'Art Can Castells](#), de l'artista d'art comunitari [Nien Boots](#) i de l'orquestra de [l'Escola Municipal de Música Blai Net](#), que com cada any se suma a la iniciativa.

ENGEGA UNA NOVA EDICIÓ DE LA MOSTRA DE CINEMA I CONVIVÈNCIA SOTA EL LEMA VIOLÈNCIES

Torna un any més la Mostra de Cinema i Convivència, enguany dedicada a parlar dels diferents tipus de violències que trobem a les societats d'arreu del món. Què entenem per violència? Quines formes pren? Com afecta als nostres cossos, territoris i fronteres? Aquestes i d'altres qüestions són les que es plantegen els nois i noies de tercer i quart d'ESO de cinc centres educatius i dos espais d'educació no formal en un taller de reflexió.

Posteriorment, de la mà de Kineina Audiovisuals, l'alumnat farà una sessió de formació al voltant de diferents eines audiovisuals (elaboració d'un guió, plans de càmera, recerca d'informació) per acabar creant un vídeo documental sobre les històries de vida que hagin pogut recollir durant la seva recerca. El resultat el podran veure el dia 1 de juny, data en la què els diferents alumnes dels instituts participants es trobaran a Cal Ninyo per fer el visionat del documental i per compartir reflexions i conclusions del seu procés de reflexió i creació.

EL POTENCIAL TRANSFORMADOR DELS CONTES I ELS ÀLBUMS IL·LUSTRATS

Els contes son finestres obertes al món, ens presenten històries per conèixer altres maneres de viure, altres realitats i maneres de relacionar-nos. També poden ser una invitació per parlar de temes tan complexos com la diversitat, la solidaritat, la pau, els drets humans o les desigualtats, fet que els converteix en una eina molt interessant per començar a reflexionar sobre les injustícies del món en què vivim. Com a **eina educativa**, tenen un important **potencial transformador**, són un mitjà que ens endinsa a les històries, aventures i fantasies dels seus personatges: què els passa? Com es deuen sentir? Quina és la seva realitat? Com viuen? Podran resoldre aquell conflicte? Aquestes i d'altres preguntes presenten als nens i nenes una situació concreta i els obren la mirada i el pensament cap a una nova realitat, cap a una visió més global del món que ells i elles coneixen. I és en aquest context on es fa evident el potencial transformador dels contes, perquè és a través de la lectura que podem acostar-nos, parlar, i establir espais de reflexió conjunta i acompanyar-los en aquest trajecte tan intens i emocionant que els obre un camí cap al desenvolupament de l'empatia i cap a la construcció d'una mirada crítica amb el món en el què vivim.

La maleta de contes pels drets humans: una proposta a les escoles per reflexionar sobre la solidaritat, la cooperació i la pau a l'aula.

La Maleta de contes pels Drets Humans és una proposta educativa elaborada per l'Ajuntament de Sant Boi. Es tracta d'un recull de contes i àlbums il·lustrats dirigits a alumnat de cycle Infantil i de cycle inicial i mitjà de Primària, perquè les escoles puguin tenir-lo a l'aula durant uns dies. Pensada per ser un recurs del Catàleg d'Activitats Educatives de la ciutat, l'objectiu principal de La Maleta és generar un **espai de diàleg i discussió** compartida que, a través de la lectura, permeti acostar als infants el significat dels drets humans, el valor de la diversitat i la cultura de pau i, en definitiva, a temàtiques relacionades amb la Justícia Global.

La proposta es compon de dues maletes (Infantil i Primària) amb una selecció de vint-i-cinc contes cadascuna, entre les quals hi trobem narracions que els conviden a reflexionar al voltant de les injustícies del nostre món, però també al voltant de l'empatia, la solidaritat, el valor de l'amistat, o la importància dels drets i deures que tenim totes i cadascuna de les persones del planeta.

Un tret distintiu del recurs de La Maleta és que cada conte va acompanyat d'una breu **guia de lectura** per donar suport a professorat i alumnat, perquè tant important és començar a fomentar l'hàbit de lectura entre els nens i nenes com acompanyar-los en aquest camí. A cada guia s'hi plantegen elements de debat i preguntes que es poden fer els nens i nenes i compartir amb la resta d'alumnes a l'aula. Cadascuna

de les guies s'han elaborat com a material de suport per als i les docents amb l'objectiu d'acompanyar l'alumnat a interpretar el sentit del conte i contextualitzar-lo en una realitat més àmplia. Així, les fitxes permeten establir preguntes i plantejaments que els ajudaran a viatjar per les històries dels contes i a reflexionar sobre altres formes de viure arreu del món, sobre la resolució dels conflictes, sobre els drets humans i les lluites per aconseguir-los, sobre el racisme, sobre el respecte a la diversitat.

Cada maleta incorpora, a més, algun conte més adreçat als adults, que pot servir com a material de referència per abordar diferents qüestions vinculades als drets humans. Amb tot, els materials de lectura i les guies ens conviden a compartir el debat amb educadors, educadores i famílies sobre quin paper hem de jugar en l'acompanyament de la lectura, que és un element clau en el desenvolupament de l'infant.

La Maleta de contes pels Drets Humans també compta amb la **col·laboració de les biblioteques de Sant Boi**. A través del Catàleg Aladí des de les biblioteques de Sant Boi es poden sol·licitar tots aquests contes. A la Biblioteca, els infants poden sol·licitar els mateixos contes que conté la maleta per rellegir-los a casa.

Amb La Maleta, fem una crida a la lectura de contes, a deixar-nos endur per històries úniques, per l'emoció que ens generen els seus personatges i les seves vivències. Perquè per començar a caminar cap a un món més just, abans cal ser conscients de com funciona el nostre món, de les desigualtats que hi operen, de les injustícies que s'hi donen cada dia. Perquè és a través de l'empatia, del diàleg, de la reflexió individual i col·lectiva, que podrem començar a canviar alguna cosa, que podrem transformar mica en mica i segurament, els contes, ens hi poden ajudar.

ENTREVISTA A ANDREA VIDES, TÈCNICA DE LA CAMPANYA D'ENERGIA I INDÚSTRIES EXTRACTIVES D'ENGINYERIA SENSE FRONTERES

Al novembre del 2021 sortia la primera edició del conte “I es va fer la Llum”, que heu elaborat des d’Enginyeria sense Fronteres, editat amb Pol-len Edicions. D’on neix la idea de fer un conte com aquest?

Des d’Enginyeria Sense Fronteres i sobretot, arran de la nostra col·laboració amb l’Aliança contra la Pobresa Energètica, des de fa anys insistim en què la lluita contra la pobresa energètica ha de ser una lluita col·lectiva. Partim de la idea que les persones afectades per aquesta problemàtica estan estigmatitzades, se les culpabilitza, justament, per estar afectades per això. Nosaltres sabem que la responsabilitat no recau en aquestes persones sinó en un model energètic que propicia aquesta situació. Des de l’Aliança contra la Pobresa Energètica la forma de lluitar contra això és, més enllà de campanyes i accions, fer assessoraments col·lectius. Aquests assessoraments són espais on les persones afectades per la pobresa energètica comparteixen la seva situació amb altres persones, i hi ha una transferència de coneixements sobre quins són els nostres drets, quines estratègies han seguit uns i altres per sortir de la seva situació. Però sobretot el que passa en aquests espais és que hi ha un apoderament col·lectiu, perquè hi ha una desestigmatització i una desculpabilització

de la situació que estan vivint aquestes persones. Però aquesta estratègia col·lectiva que seguim des de fa anys i veiem molt clara amb els adults, veiem com, moltes vegades, deixa al marge les criatures, i això enllaça amb la pregunta següent...

Per què és important parlar amb els nens i nenes d’un tema com la pobresa energètica? Quina és la millor manera de fer-ho, essent un tema tan delicat?

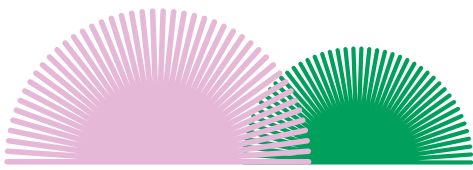
A les criatures també els afecta la pobresa energètica. Se n’adonen perquè a casa també hi ha stress, no es poden pagar les factures, o hi ha hagut un tall d’aigua o de llum que impossibilita que puguin participar de forma normal a l’escola, o amb els seus amics... Partint d’aquesta idea ens vam preguntar per què no construir una eina a partir de la qual poder parlar d’aquesta situació amb la infància, perquè molt al contrari, el que acostuma a passar és que, per protegir les criatures, no se’ls explica què està passant, i queden al marge de tot aquest procés d’empoderament i de compartir lluites amb altres persones, que els podria ajudar també a desculpabilitzar-se i a desresponsabilitzar-se d’aquesta situació.

De què ens parla, el conte? Com vincula les diferents vivències dels personatges i els Drets Humans?

El conte es basa en el testimoni de la infància de la Cañada Real (Madrid), un barri que ja porta més de dos anys sense llum, i també amb l’experiència de les famílies de l’Aliança contra la Pobresa Energètica, sobretot de les mares que van participar en l’elaboració del conte, que amb les seves criatures van fer un procés d’escolta, de com vivien aquesta pobresa energètica, de quina era la seva ex-

periència. El conte parla d'aquesta pobresa energètica des de la visió de les criatures. Vam veure que era la millor manera de tractar-ho i que era la forma amb la qual les criatures expressaven aquesta problemàtica. Es va fer a partir de les emocions. El grup d'elaboració del conte va vincular les diferents emocions vinculades a aquesta problemàtica, com ara la ràbia de no poder fer els deures, la por a la nit per no poder encendre una llumeta, la vergonya... Però també el llibre acaba amb l'alegria col·lectiva de lluitar conjuntament per aquesta causa i es vehiculen aquestes vivències i els drets humans amb les emocions.

A les criatures també els afecta la pobresa energètica

“I es va fer la llum” és fruit d'un treball amb la plataforma Aliança contra la Pobresa Energètica i amb la il·lustradora Ivonne Navarro. Com ha estat aquesta col·laboració?

Va ser un procés molt dialògic en què la il·lustradora (Ivonne Navarro), va fer un esforç per poder recollir totes les experiències que estaven compartint les famílies i ho transformava en imatges. Des d'aquestes imatges les famílies en feien un retorn creant les frases o el text que al final va acabar formant el conte.

Des de la vostra experiència, com poden educar, els contes?

Des d'Enginyeria Sense Fronteres, aquest no és el primer conte que tenim. De fet, el grup Equador fa anys que treballa diferents històries que es van publicant al voltant d'una mateixa protagonista, que és una granota que es diu Auca. El que es pretén amb aquestes històries és sensibilitzar sobre la problemàtica de l'extractivisme i l'afectació sobre l'aigua a l'Amazònia Equatoriana. D'una manera molt diferent, “I es va fer la llum”, el que pretén és sensibilitzar sobre la pobresa energètica.

▲ Presentació del conte *I es va fer la llum*

En tots dos casos, el que ens permeten els contes és situar-nos al voltant d'una problemàtica i donar-nos eines per abordar-la. En el cas de “I es va fer la llum” tant pot ser per les criatures afectades per pobresa energètica, per generar aquest espai comú de diàleg, desculpabilització i desestigmatització que comentava abans, per entendre bé el problema, com també per les criatures que mai havien sentit a parlar de pobresa energètica i no es poden ni imaginar que a la seva mateixa ciutat hi ha nens i nenes que no tenen accés a l'aigua o a la llum.

Al final son dues cares de la mateixa moneda i el que volem és sensibilitzar i educar sobre aquests temes.

Quina és la resposta dels nens i nenes quan els expliquen aquesta història?

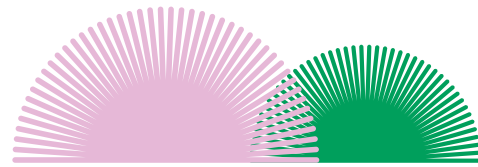
Aquesta història de “I es va fer la llum” la recomanem per a infants d'entre 5 i 9 anys i a partir d'un taller de contacontes l'hem portat a diferents espais per a públic general, com pot ser Biblioteques, però també a aules, escoles en concret. El que ens hem trobat, en els diferents espais, és que a les criatures, quan comencem a parlar-los sobre aquest tema, sobre la pobresa energètica, moltes vegades si que saben algunes coses, que ens poden sorprendre a nosaltres. Al final el que fem amb aquesta narració és compartir amb aquestes criatures coses que ja saben i a partir d'aquí acompanyar-les a partir del conte a trobar-hi una solució. Abans de començar els preguntem si saben què és una factura, o si saben què és una manifestació... i més o menys sempre acostu-

men a donar-nos una resposta i a explicar-nos quins problemes relacionats hi ha amb les factures, o de quina forma ho perceben. Quan ha acabat la història, veiem que tothom té molt més clars els conceptes i a més s'han pogut identificar amb els personatges del conte i han pogut entendre que la pobresa energètica és una cosa estructural i que no s'ha de viure de forma aïllada i amb vergonya, sino que hem de ser solidaris.

Des d'ESF teniu experiència en altres formats i eines per educar en la Justícia Global, en podeu explicar algun exemple?

Sí, des d'ESF treballem per generar materials que estiguin adaptats a diferents grups d'edat i que puguin transmetre amb llenguatges adaptats a l'edat i amb diferents formats des de l'oci i el lleure, aquests missatges sobre Justícia Global. L'últim que hem elaborat és un espectacle que hem anomenat "Rigoberta i el Windigo", adreçat a edats d'entre 6 i 10 anys. Parla de la responsabilitat del Nord Global en els processos extractivistes del Sud Global, generant un discurs i eines per fer-hi front, per totes aquestes persones que tot i ser criatures, també estan afectades per aquest model extractivista i també tenen dret a tenir accés a aquesta informació i saber com fer front a aquestes situacions. De la mateixa manera, també tenim un espectacle sobre la pobresa energètica, que es diu "L'apagada", que aquest sí que està adreçat a públic adult.

En general el que volem és poder transmetre aquests missatges d'una forma que no sigui

El que pretenem és generar espais en què les persones puguin participar i compartir, on les criatures poden fer les seves reflexions i aportacions o preguntes

des d'una figura experta que explica a la resta tots aquests continguts, sinó, més aviat el que pretenem és generar espais en què les persones puguin participar i compartir, ja sigui en un espai final de l'espectacle, on les criatures poden fer les seves reflexions i aportacions o preguntes, com a partir d'altres jocs de taula, com pot ser "Horitzó 2080: amb el clima ens la juguem!", en què durant tot el procés del joc de taula les persones han de col·laborar per lluitar contra l'emergència climàtica. La nostra idea és generar espais d'aprenentatge des de la participació i aprofitant els coneixements que ja tenim tots i totes.

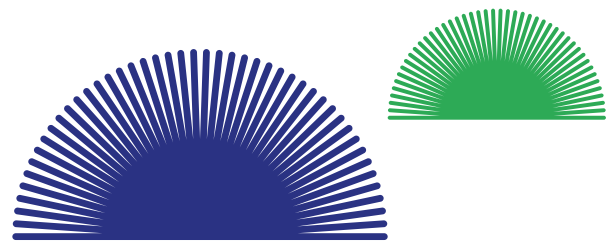

ENTREVISTA A **JOSEP ROS,** MEMBRE DE **VIVIM DEL CUENTU**

Com neix, Vivim del cuentu?

La Companyia Vivim del Cuentu som un grup de vuit contacontes: la Marta, el Borja, la Maria, la Bet, l'Inyaki, l'Oriol, la Noe i el Josep. Ens dediquem principalment a fer espectacles de narració oral, sobretot per a infants però també per a un públic juvenil i adult. A més, des de fa uns anys també ens dediquem a la literatura infantil escrivint diferents llibres; les col·leccions que tenim més consolidades són els Contes Desexplicats, amb vint-i-tres llibres publicats, i la de Fruites i Verdures, amb dotze llibres publicats. D'altra banda, també oferim formacions per a futurs narradors o per a professionals de l'educació i duem a terme projectes de foment de la lectura, entre d'altres activitats. Cal destacar que en el nostre recorregut també vam dur a terme el projecte solidari Biblioteques sense Fronteres, i vam aconseguir inaugurar 3 biblioteques infantils i juvenils en diferents països d'Amèrica Llatina. Tot va començar, però, una tarda de setembre de 2006, quan vam iniciar un taller de narració oral al Centre Cívic La Tamarita de Barcelo-

Vivim del Cuentu som un grup de vuit contacontes. Ens dediquem principalment a fer espectacles de narració oral, sobretot per a infants però també per a un públic juvenil i adult.

na. Llavors gairebé no ens coneixíem, però la connexió van ser tan bona entre nosaltres que abans d'acabar aquell any ja teníem nom per a un nou projecte que no ens pensàvem que tindria una trajectòria tan llarga: la companyia de conta-contes Vivim del Cuentu.

Quins temes trebal·leu?

Quan hem de decidir els contes que expliquem als nostres espectacles i sessions, o quan ens posem a redactar-ne un de propi, hi ha diversos objectius en ment. D'una banda, que el conte tingui una bona estructura narrativa i que la història sigui engrescadora per al públic a qui va dirigit. D'altra banda, cuidem molt el missatge que volem transmetre. No en va, els contes sempre han tingut un rerefons que en podríem dir pedagògic, en el bon i en el mal sentit del terme. Sempre hi ha una moralina o missatge més o menys implícit. En aquest sentit, sempre hem procurat sentir-nos còmodes

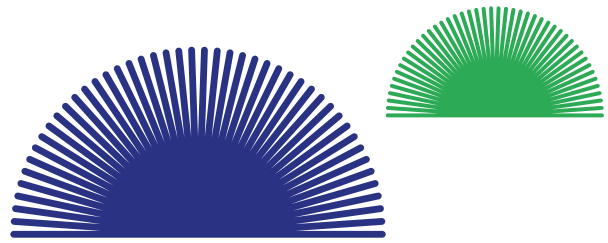

amb aquells contes que explicàvem, i quan hi ha alguna part que no ens fa el pes, la canviem, la transformem, l'adaptem; de fet, és així com va néixer la nostra primera col·lecció, la de contes Desexplicats, en què reexpliquem els contes clàssics de tota la vida amb una mirada molt personal.

D'aquesta manera, en els nostres contes i sessions sempre hi ha una visió molt crítica amb la igualtat de gènere, sense perjudici de bones dosis d'humor i ironia. Altres temes que treballen són la convivència, el respecte, la igualtat en sentit ampli, una visió crítica de la nostra societat, així com l'antiracisme i la mirada empàtica cap a l'altre. També tenim sessions específiques sobre justícia climàtica, consum responsable i moltes altres temàtiques. De fet, la gran majoria dels membres del grup ens dediquem professionalment al món de l'educació a diferents nivells, i per això aquesta visió educativa i transformadora sempre està present en els nostres contes.

A vegades no és fàcil reflexionar sobre temes tan complexos com la diversitat, la gestió del conflicte, les emocions, etc. Ens ajuden, les narracions orals, a acostar-nos també a aquestes realitats?

Sense cap mena de dubte. El conte és una eina molt potent per a transmetre missatges i plantar petites llavors de pensament crític, tant en infants com en adults. A través d'una cosa que ens fascina als humans, que són les històries, podem empatitzar amb un munt de personatges diferents i situacions complexes. El conte té la virtut, com el joc o el teatre, de permetre'ns viure intensament una emoció o una situació concreta des d'una seguretat que ens dona alhora la suficient distància per po-

El conte és una eina molt potent per a transmetre missatges i plantar petites llavors de pensament crític, tant en infants com en adults.

der-les assumir. El nivell d'implicació amb les emocions dels personatges que detectem en els nostres oients més joves és increïble. Qui hagi viscut o treballat amb infants sabrà que en general els nens i nenes tendeixen a viure tot allò que fan amb gran intensitat. Doncs bé, aquesta intensitat l'aprofitem per a crear un nivell d'empatia cap a, per exemple, les injustícies, com pocs recursos et poden oferir.

Tots i totes coneixem la importància de connectar amb les emocions dels nens i nenes, i els contes són una bona manera de fer-ho. Però... i els adults? També necessitem els contes?

És cert que l'oferta de narració oral per adults és menor, però no inexistent. Existeixen un parell de sales a Barcelona, d'on som nosaltres, que ofereixen una programació fixa, per exemple. Esporàdicament també se'n programen en biblioteques o en festes municipals. I la veritat és que és sorprenent la resposta que reben. Com a narradores, veure les mirades d'expectació d'un públic adult quan ets al clímax de

la història, en el moment en què fas un silenci per allargar aquella tensió, és una de les sensacions més poderoses que experimentem. La força del conte narrat rau, paradoxalment, en un factor que fa que tingui molt poca consideració en la societat actual, és a dir, el fet que no hi hagi cap suport visual. Sense menysprear la força i la gràcia del cinema, les sèries o el còmic, per dir-ne uns quants dels quals en som espectadors fervorosos nosaltres també, una narració oral treballa únicament amb la capacitat d'abstracció que tenim tots els humans. I aquesta capacitat fa que l'adult s'imagini allò que tu narres amb les seves pròpies imatges. Quan expliques un conte, es crea un espai en què, en cada cervell, aquella història s'està "veient" d'una forma única i particular, i contra això no hi ha pantalla que pugui competir. I gràcies a aquesta connexió amb el subconscient de l'espectador, el missatge que queda és d'allò més potent i durador. Sinó, cadascú pot recordar segur alguna història que li hagin explicat alguna vegada i com encara en recorda, ni que sigui parcialment, una imatge, una manera de dir-ho, una emoció, etc

Amb gairebé disset anys d'experiència, des de Vivim del Cuentu assegureu que els contes tenen també poder per a educar, per a fer pensar. Quina és la vostra experiència al respecte?

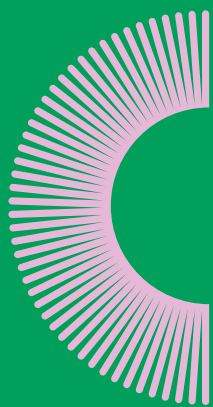
En tenim proves evidents cada vegada que ens posem davant dels públic, sobretot en espais reduïts i de proximitat com escoles o biblioteques. Com a exemple d'això, podem evocar una vegada en què estàvem narrant el nostre conte La Princesa dels matalassos en un parc de Nou Barris. En aquesta història hi ha una princesa, la protagonista, que no es vol casar i una reina que vol fer casar el seu fill amb una princesa "de debò". Evidentment, la intenció

de fons és despertar el sentit crític sobre els estereotips que envolten les dones a través de la figura de la princesa. Doncs bé, quan la reina obliga la princesa a casar-se amb el seu fill, hi va haver una nena d'uns set anys que s'enfadava amb ella vivament perquè per a ella les dones podien decidir el seu futur per elles mateixes, i aquest futur no havia de passar necessàriament per un matrimoni convencional.

I dels contes tradicionals, què en podem aprendre? Són sempre són bons aliats o cal repensar-los?

Tenint en compte que portem deu anys reescriuint els contes clàssics, és clar que la nostra postura és la de repensar-los. Tot i així, volem deixar clar que la idea dels contes Desexplícats és en part perquè sentim una gran admiració pel conte tradicional. La força dels seus arguments universals, la gràcia de les seves estructures simples i efectives i la potència dels seus personatges icònics és justament la que aprofitem nosaltres per fer la nostra versió. En la nostra manera de veure-ho, creiem que cal conèixer el conte tradicional com a part d'un patrimoni cultural indubtable. Tot i així, som molt crítics amb part dels missatges que es transmeten, sobretot pel que fa al missatge que fomenten sobre el paper de les dones a la societat. Aquesta és segurament la part en què més incidim. D'altres simplement els reescriuim com a part d'un joc creatiu. En aquest sentit, creiem que sí que s'ha de tenir en compte quins valors i missatges transmetem als nostres infants a través de la literatura oral. Per això, creiem que una versió crítica ajuda a posar el focus en aquells aspectes que ara considerem disfuncionals, però també podríem aplicar altres estratègies, com acompanyar la lectura amb ulls crítics o mesurar quines altres alternatives els donem com a referents.

ENTREVISTA A DAMIÀ CARO, MEMBRE DE COMSOC COMUNICACIÓ SOCIAL

Quan neix COMSOC i amb quina finalitat?

L'any 2008 l'entitat neix amb la voluntat de socialitzar la comunicació. Entenem aleshores que els anomenats «mass media» i els respectius grups empresarials monopolitzen la comunicació humana. Nosaltres formem part del moviment de base que lluita per obrir escletxes a aquest tauler de joc i inicialment contribuïm amb la nostra força de treball i activista a fer d'altaveu de moviments socials i d'infants i joves. Inicialment vam posar el focus en iniciatives de turisme responsable proposades per entitats sense ànim de lucre que entenen el viatge com una eina de transformació social i tot seguit en la cultura popular de tradició oral des d'una perspectiva crítica i intercultural.

Actualment amb la ràdio i el podcasts com a principals eines treballem en tres grans àrees d'actuació: educomunicació, educació per a la justícia global, i dinamització comunitària.

Heu dedicat set anys al projecte del “Concurs de podcasts: contes del món”. En què consisteix? Com valoreu aquesta experiència? Durant set cursos vam animar a infants, joves i adults a enregistrar en podcast un conte popular, tradicional o de creació pròpia que ens parlés d'alguna realitat social o cultural del planeta Terra. D'aquesta manera vam recollir gairebé mil relats sonors de milers de veus de parla catalana procedents de diferents indrets del món.

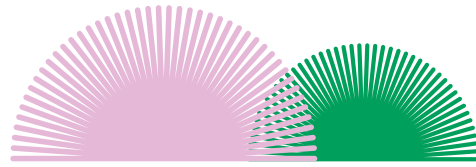
La valoració d'aquesta experiència és fantàstica, pel treball de recuperació i visibilització de les històries narrades principalment per gairebé deu mil infants i joves, però també pel teixit relacional creat amb comunitats educatives, associacions de famílies, ràdios locals, ajuntaments, entre d'altres agents socials.

Dels contes, també en feu espectacles! Com treballeu la posada en escena dels diferents relats? Quins temes tracten? Com ho reben, les famílies, els alumnes i el professorat?

Vam copsar que els relats més enllà de ser accessibles online poden ocupar altres espais i arribar a través d'altres canals. Una via és portar una selecció de relats damunt de l'escenari a través d'animadors i professionals de la música. Per això hem treballat la seva adaptació amb diferents col·laboradors del sector: Oriol Canals (DEP), Carles Cuberes, Marta Gorchs, Jordi Tonietti i Rah-mon Roma. A més els relats s'emeten (i en algun cas encara s'emeten) per una xarxa de ràdios amigues, i arribaven a les biblioteques escolars, municipals i participants a través de l'elaboració, cada edició, de llibres – discs.

L'any 2016, des de COMSOC vam editar el conte "Quan perdem la por", conjuntament amb Pol-len edicions. De què tracta la història? Per què, aquest conte?

Lúa Todó, l'autora del relat, quan era petita assistia a assemblees de la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH) de Barcelona amb la seva mare activista i veia com l'amenaça d'un desnonament afectava a les famílies i especialment a les criatures. En canvi als mitjans de comunicació quan es parlaven d'hipoteques i/o desnonaments els i les infants no apareixien per enlloc. I és per això que ella va voler po-

Posem en comú experiències, eines, reptes i il·lusions, fem xarxa de ràdios escolars

sar el focus en la nena protagonista de «Quan perdem la por». Un relat il·lustrat per Joan Turu i que conté l'àudio del conte narrat per la pròpia autora.

És una història que ens va arribar a través del «Concurs de podcast – Contes del món» i forma part del llibre – disc que es va publicar, però des de COMSOC vam veure que aquest relat podia tenir un llibre específic i vam convidar a co-editar el material a Pol-len edicions. Finalment gràcies a la implicació de les pròpies PAH's de tot l'Estat espanyol i d'altres entitats i persones, vam aconseguir reunir els recursos necessaris a través d'una campanya de micromecenatge.

RECURSOS PRODUIÏTS PER LES ENTITATS

EL FIL D'OR, és un conte de Sindicalistes Solidaris per explicar als nens i nenes de 4 a 8 anys què és l'explotació i el treball infantil.

GAZA AMAL. Historietes de dones valentes a la Franja de Gaza és un còmic de Susanna Martín que recull diverses històries de dones a la Franja de Gaza. S'adreça a nois i noies i va ser produït per la UNRWA de la Comunitat Valenciana.

SELECCIÓ DE CONTES

MALETA DE CONTES PELS DRETS HUMANS
L'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat posa a disposició de tota la comunitat educativa aquest recull de contes adreçats a nens i nenes de 3 a 10 anys. El recurs s'acompanya d'una guia de lectura per cadascun dels contes, amb l'objectiu de treballar els drets humans a l'aula.

GUIA DE CONTES PER LA COEDUCACIÓ
des de l'àrea d'Igualtat de l'Ajuntament de Sant Boi s'ha elaborat aquesta guia amb una selecció de propostes literàries infantils que ofereixen una mirada coeducativa.

DEU PROPOSTES LITERÀRIES PER PROMOURE LA CULTURA DE PAU AL MÓN, per Mar Domènech (El diari de l'educació)

REFLEXIONANT SOBRE ELS PODERS DELS CONTES

BLOG D'ANNA JUAN CANTAVELLA

Article **ELS CONTES E(N)S TRANSFORMEN** de Laia Mas, publicat a La Directa el maig de 2019.